

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
080 81 80
gp@zagovornik-rs.si

Številka: 0700-20/2023/22
Datum: 5. 2. 2024

Zagovornik načela enakosti na podlagi 21. člena v povezavi s 33. in 37. členom Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg, v nadaljevanju: ZVarD) in na podlagi prvega odstavka 207. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13 in 175/20 – ZIUOPDVE; v nadaljevanju: ZUP) na predlog predlagatelja ... z zadnjim znanim naslovom ..., v zadevi ugotavljanja diskriminacije po ZVarD zoper domnevnega kršitelja Javno agencijo Republike Slovenije za varnost prometa, Kotnikova ulica 19A, 1000 Ljubljana, izdaja naslednjo

ODLOČBO

1. Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa, Kotnikova ulica 19A, 1000 Ljubljana, in ocenjevalec ... kot njen zaposleni, **nista kršila** prepovedi neposredne diskriminacije po 6. členu v povezavi s 4. členom ZVarD na podlagi osebnih okoliščin državljanstva (države izvora) in invalidnosti predlagatelja ... z zadnjim znanim naslovom ..., s tem, ko je ocenjevalec ... na testni vožnji za opravo vozniškega izpita z namenom zamenjave tujega vozniškega dovoljenja za slovensko vozniško dovoljenje dne 28. 2. 2023 predlagatelja ocenil negativno oziroma odločil, da ta vozniškega izpita ni opravil.

2. Stroški v tem postopku niso nastali.

OBRAZLOŽITEV

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je dne 8. 3. 2023 prejel predlog za ugotavljanje diskriminacije predlagatelja ... (v nadaljevanju: predlagatelj), v katerem je ta zatrjeval neposredno diskriminacijo pri opravljanju testne vožnje za vozniški izpit. V svojem predlogu je navedel, da ga je diskriminatorno obravnaval izpitni ocenjevalec ... (v nadaljevanju: ocenjevalec), in sicer na podlagi države njegovega izvora. Predlagatelj namreč prihaja iz Turčije in ima mednarodno zaščito (status begunca). Ocenjevalec naj bi ga pred začetkom vožnje vprašal, od kod prihaja. Nato ni hotel sprejeti veljavnega turškega vozniškega dovoljenja predlagatelja, ki je bilo prevedeno s strani pooblaščenega sodnega tolmača in sprejeto na upravni enoti. Imel je tudi tiskano različico svojega vozniškega dovoljenja, ki ga je mogoče preveriti na spletu s kodo, vse je overila in žigosala upravna enota posebej za to testno vožnjo. Kljub navedenemu mu ocenjevalec še vedno ni dovolil opravljati vozniškega izpita. Na koncu mu je moral pokazati svoje veljavno ameriško vozniško dovoljenje, ki ga tudi ima. Ko je po tem lahko začel z vožnjo, mu je učiteljica vožnje po 20 metrih, ko je zavijal levo, prekinila pedal za plin in napajanje avtomobila, kar bi skoraj vodilo do prometne nesreče, česar pa ne more dokazati. Učiteljica vožnje je to storila zato, ker je tak namig dobila s strani ocenjevalca, ki ji je ves čas delal negativne mimike in izraze. Ko je padel na testu, se mu je ocenjevalec

posmehoval in mu govoril, naj ne bo nervozen. Predlagatelj je še navedel, da mu je s tem avtomatično preprečen dostop do določenih delovnih mest, ker se je želel prijaviti za delovno mesto voznika.

*

Zagovornik je po preučitvi predloga ocenil, da je pobudnik z njim izkazal dovolj dejstev, da je izpolnil trditveno breme ter izkazal, da bi v zadevi lahko šlo za neposredno diskriminacijo. Zato je v skladu s 37. členom ZVarD začel voditi postopek ugotavljanja diskriminacije. Skladno s 40. členom tega zakona se v primeru, kadar diskriminirana oseba izkaže dejstva, ki upravičujejo domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije, dokazno breme prevali na domnevnega kršitelja, ki ima možnost dokazati nasprotno. To pomeni, da je v primeru izkazanega suma diskriminacije na domnevnem kršitelju, da dokazuje morebitno upravičenost svojega ravnanja.

Javna agencije Republike Slovenije za varnost prometa (v nadaljnjem besedilu: javna agencija) je pravna oseba javnega prava, ki zagotavlja opravljanje voznških izpitov na različnih lokacijah po Sloveniji. S 1. 1. 2012 je od upravnih enot prevzela naloge s področja izvajanja voznških izpitov za voznike motornih in priklopnih vozil in s tem dnem je prevzela tudi zaposlene javne uslužbenke upravnih enot, torej ocenjevalce, ki izvajajo naloge izpitnih centrov, in so zaposleni v javni agenciji.

Zagovornik je zato javno agencijo z dopisom št. 0700-20/2023/2 z dne 4. 4. 2023 seznanil z vsebino predloga predlagatelja ter jo z namenom preveritve dejanskega stanja pozval, naj pojasni okoliščine dogodka, ki ga je opisal predlagatelj, še posebej pa naj se opredeli glede očitka, da je njen ocenjevalec ravnal diskriminatorno zaradi države izvora predlagatelja. Zastavil ji je še vprašanja, kaj je bil razlog za neuspešno opravljen voznški izpit predlagatelja, ali je predlagatelj izpolnjeval vse pogoje za pristop k voznškemu izpitu ter ali o testni vožnji obstaja kakšen zapis.

Javna agencija je svoj odgovor na poizvedbo podala dne 14. 4. 2023 in navedla, da je predlagatelja dne 28. 2. 2023 s pričetkom ob 7.30 uri na praktičnem delu voznškega izpita ocenjeval ocenjevalec ..., spremljala pa ga je učiteljica vožnje ..., zaposlena v Šoli vožnje ..., kjer je kandidat opravil pet ur usposabljanja. Ocenjevalec je kandidata sprejel na parkirišču izpitnega centra in v skladu s 17. členom Pravilnika o voznškem izpitu¹ zahteval predpisano izpitno dokumentacijo (evidenčni karton vožnje, identifikacijski dokument in veljavno voznško dovoljenje).

Kandidat je ocenjevalcu najprej predložil overjen prevod tujega voznškega dovoljenja, kar ni zadoščalo. Po pogovoru, ki je potekal deloma v slovenskem in deloma v angleškem jeziku, je kandidat podal na vpogled vse zahtevane evidence, tudi veljavno turško voznško dovoljenje z datumom izdaje 3. 5. 1999. Ocenjevalec, ki doslej še ni »rokoval« s turškim voznškim dovoljenjem, je pri njegovem pregledu opazil, da pod točko 4b nima datuma veljavnosti kot večina EU voznških dovoljenj, o čemer se je pogovoril tudi z učiteljico vožnje. Zaradi te specifike se je postopek pregleda dokumentacije nekoliko razlikoval od rutiniranega pregleda dokumentacije kandidatov za voznike motornih vozil, kar pa po mnenju javne agencije še ni pomenilo kakršnekoli diskriminacije zaradi države izvora predlagatelja, pri čemer pa je ocenjevalec po pregledu dokumentacije zaključil, da predlagatelj izpolnjuje vse pogoje za pristop k voznškemu izpitu, h kateremu je po pregledu dokumentov tudi pristopil.

¹ Uradni list RS, št. 162/20, 175/20 in 199/21.

Javna agencija je pojasnila še, da je ocenjevalec vsa navodila razložil v angleškem jeziku, predlagatelj pa je potrdil, da jih razume. Iz parkirišča izpitnega centra so se vključili na prednostno cesto levo proti krožnemu križišču Lesnina, pri vključevanju na prednostno cesto pa je predlagatelj grobo izsilil vozilo na prednostni cesti, ki je prihajalo z leve strani, zato je učiteljica vožnje v izogib prometni nesreči zavirala. Predlagatelja je usmerila nazaj na parkirno mesto, kjer je sledila analiza izpitne vožnje. O izpitni vožnji je bil sestavljen t.i. obrazec za ocenjevanje, ki je priloga Pravilnika o vozniskem izpitu, ki ga je javna agencija tudi priložila. Iz navedenega dokumenta izhaja, da predlagatelj z navedenim ravnanjem ni upošteval prometnega znaka »STOP (oznaka 2102) – Ustavi« in je ravnal v nasprotju z določbami 27. in 56. člena Zakona o pravilih cestnega prometa² (v nadaljevanju: ZPrCP), zato ga je ocenjevalec ocenil z negativno oceno.

Pojasnilo javne agencije je Zagovornik z dopisom št. 0700-20/2023/4 z dne 19. 4. 2023 posredoval v izjasnitev predlagatelju, kar je ta prejel dne 25. 4. 2023. Predlagatelj je Zagovorniku dne 1. 5. in 3. 5. 2023 posredoval tri dokumente, naslovljene Response, Requests and Thoughts in Response Laws, vse z dne 1. 5. 2023, napisane v slovenskem in angleškem jeziku. V izogib obsežnemu navajanju Zagovornik povzema le njihovo bistvo.

V prvem dokumentu je predlagatelj podal svoje videnje testne vožnje in domnevno diskriminatorne obravnave ocenjevalca. Ocenjevalcu je očital nacionalizem in rasizem ter vplivanje na učiteljico vožnje s čudno mimiko obraza po tem, ko se je seznanil z državo predlagateljevega izvora. Ni hotel sprejeti originalnih dokumentov, ki jih je izdala slovenska vlada. Predlagatelj je menil, da je ta dogodek načrtoval nekdo drug, morda iz maščevanja, kar je v Sloveniji zelo pogosto.

V zvezi z izpitno vožnjo je navedel, da je prvi zapeljal v krožišče, imel je prednost in ni opazil nobenega drugega avtomobila za seboj. Njegov nujni manevar, da bi se izognil nesreči, ko je za njim nenadoma in nekontrolirano pridrvel sumljiv črn avto, je učiteljica vožnje preprečila s silo in nenadno uporabo zavore, on pa se je moral v zadnji sekundi znajti s pritiskom na pedalo za plin, da se je izognil trčenju. Sumljivo črno vozilo, ki naj bi ga izsilil, ni uporabljalo smernikov in je prehitelo. To je tipičen dan na cesti v Sloveniji, saj je veliko voznikov brez vozniskega dovoljenja, pijanih, zdaj pa še veliko sezonskih delavcev, ki še nikoli niso vozili v Sloveniji ali EU. Prehitro vozilo bi ocenjevalec in učiteljica vožnje lahko prijavila policiji, njemu pa dovolila, da ponovno opravlja izpit. Pred tem je imel operacijo hrbtenice in zaradi nenadnega in nasilnega zaustavljanja je imel hude bolečine v nogi in je moral zapustiti vozilo, saj je invalid in ne more tvegati svojega življenja zaradi nevarnih praks. Kot je slišal, je takšno početje ocenjevalcev in učiteljev vožnje pogosto in se je zgodilo že mnogim. Očitno je to povezano z željo po ustvarjanju več prihodkov z "napakami", ki so izmišljene.

Nadalje je navedel še, da vidljivost, ko zapelješ s parkirišča pred izpitnim centrom na cesto, na levi strani ovirajo reklamni panoji, ki niso postavljeni skladno s prostorskim redom Slovenije. Toda očitno se s tem nihče ne obremenjuje, ker so plačani več, ko kandidati ne uspejo, milijoni evrov pa se zapravijo zaradi dela in goriva, ker si nihče ne upa opozoriti na dejstvo, da lokacija za opravljanje vozniskih izpitov ni varna ali celo zakonita. To je razlog, zakaj verjetno na tisoče ljudi pade na izpitu.

Ker je begunec, ne more pridobiti novega vozniskega dovoljenja v Turčiji, kar ocenjevalec dobro ve in to zlorablja tako, da s svojim sovražnim odnosom ter agresivnimi nezakonitimi dejanji povzroča težave že v prvih sekundah njunega srečanja. Predlagatelj vozi že 24 let in je uspešno opravil vozniski izpit v Turčiji, Arkansasu, Kaliforniji in Arizoni. Prej ni imel nobene

² Uradni list RS, št. 156/21 – uradno prečiščeno besedilo in 161/21 – popr.

prometne nesreče. Kot invalidnega begunca bi ga morali obravnavati spoštljivo. Vse se vrti okoli denarja in politike, saj zakoni očitno ne veljajo.

V drugem dokumentu je predlagatelj opredelil svoje zahteve za javno agencijo in izpitni center. Navedel je, da zahteva opravičilo, obljubo, da se diskriminacija ne bo več dogajala, ter vračilo plačila v višini 37,50 €, pošteno priložnost za opravljanje testa z nesovražnim, miroljubnim ocenjevalcem z varne in zakonite izhodiščne točke z avtomobilom, ki nima dvojnega nadzora in ki ga nihče drug ne more nevarno zaustaviti, kamero na armaturni plošči in prisotno pričo, kopijo video nadzora, kjer se je opisani dogodek njegove testne vožnje zgodil, priznanje njegove večkratne invalidnosti, priznanje njegovih 24 let mednarodnih voznških izkušenj in pošteno obravnavo s spoštovanjem in ne kot voznika začetnika, priznanje njegovega statusa begunca in trajne naselitve v Sloveniji ter potrditev, da lahko zakonito vozi kjer koli po svetu, saj ima dve veljavni voznški dovoljenji iz ZDA in Turčije.

V tretjem dokumentu je predlagatelj predložil seznam vseh predpisov, za katere meni, da so bili v njegovem primeru kršeni, ter v angleščini in slovenščini navedel še razloge za to. Na seznamu so navedeni 8. in 14. člen Ustave Republike Slovenije, 1., 3., 15., 21., 22., 25. in 26. člen Listine EU o temeljnih pravicah, 8., 9., 18., 20., 21. in 27. člen Konvencije o pravicah invalidov, 17. člen Pravilnika o voznškem izpitu, 13., 27., 46., 56. in 57. člen ZPrCP, 7. člen Pravilnika o prometni signalizaciji in prometni opremljeni na cestah ter 43. in 44. člen Uredbe o prostorskem redu Slovenije.

Glede navedenih členov Listine EU o temeljnih pravicah je navedel, da so z njim ravnali brez dostojanstva in spoštovanja, da se mu sistematično jemljejo zakonske pravice do iskanja zaposlitve ali dela, saj večina delodajalcev za delo zahteva slovensko voznško dovoljenje, ter da je veliko ljudi v Sloveniji pokazalo sovražno, rasistično in diskriminatorno vedenje do njega, storilo nezakonita dejanja, kršitve GDPR in zločine iz sovraštva, določeni ljudje ga tam ne želijo zaradi političnih razlogov in mu kar naprej povzročajo težave.

Glede zgoraj citiranih členov Konvencije o pravicah invalidov je navedel, da splošna javnost in večina delodajalcev ne odobrava invalidov in beguncev v Sloveniji in da nekateri organi oblasti in vratarji mislijo, da je njihova pravica, da mu odrekajo storitve. Sistematično je odstranjen s trga dela, medtem ko je stopnja brezposelnosti rekordno nizka. Ima veliko spretnosti, da dobi službo, vendar mu je pravica do voznškega dovoljenja odvzeta, kar mu povzroča še več težav pri iskanju službe ali delu.

Glede določb Pravilnika o voznškem izpitu, Pravilnika o prometni signalizaciji in prometni opremljeni na cestah in ZPrCP je navedel, da je vse dokumente predložil, vendar ocenjevalcu ni mogel ugoditi, dokler ni videl fotokopije ameriškega voznškega dovoljenja, ki sploh ni bilo potrebno, ter da je za njim na isto cesto prehitro pripeljalo črno vozilo in po prekinitvi plina ni mogel dokončati ovinka. Črni avto ne bi smel biti na tej cesti, ker je bilo na cesti ustavljeno vozilo, ki pa ga ni ustavil on, ampak učiteljica vožnje.

Glede določb Uredbe o prostorskem redu Slovenije pa je navedel, da lokacija testiranja ni varna ali zakonita ter da je invalid, ki je imel operacijo hrbtenice in nosi očala. Zelo ga boli, ko poskuša videti za ovire na testni lokaciji, testna lokacija ni invalidom prijazna in ni varna (tik nasproti gasilskega doma, bolnišnice in policijske postaje), avtomobili in kolesarji pospešujejo in vozijo nepremišljeno, pešci pa skačejo na sredino ceste in se nedovoljeno sprehajajo.

Poleg tega je k svojim izjasnitvam z dne 1. 5. 2023 priložil še dopis Upravne enote in kopije dokumentov, potrebnih za zamenjavo tujega voznškega dovoljenja za slovenskega, ter slike cestišča in parkirišča s parkiranim rdečim avtomobilom in vidnimi prometnimi znaki, tablami in reklamnimi panoji.

Sklepno je izpostavil, da v obrazcu za ocenjevanje, ki mu ga je Zagovornik v skenirani obliki posredoval v izjasnitev, ni viden spodnji rob dokumenta oziroma ni v celoti razvidno vse, kar je na njem navedeno (ni vidna zadnja vrstica).

Zagovornik je predlagateljeve navedbe dne 24. 10. 2023 posredoval v izjasnitev javni agenciji ter jo pozval, naj posreduje tudi obrazec za ocenjevanje, viden v celoti skupaj s spodnjim robom. Javna agencija je zahtevano posredovala, poleg tega pa je poslala še pojasnila ocenjevalca ... ter dveh učiteljev vožnje Šole vožnje ..., in sicer ... (predlagateljeve učiteljice vožnje) in ... (predlagateljevega predvidenega učitelja vožnje, katerega zamenjavo je predlagatelj zahteval po opravljenem telefonskem pogovoru z njim).

Ocenjevalec in učiteljica vožnje sta podala svoje videnje testne vožnje dne 28. 2. 2023, na kateri sta bila oba prisotna, ki se je v bistvenih dejstvih povsem skladalo z navedbami, ki jih je že predhodno podala javna agencija, in zanikala kakršnokoli slabšo obravnavo predlagatelja zaradi države njegovega izvora. Ocenjevalec je dodatno še navedel, da je od predlagatelja po uvodnem pozdravu in predstavitvi zahteval predložitev potrebne dokumentacije. Predlagatelj je predložil list, za katerega je trdil, da je prevod tujega vozniškega dovoljenja, pri čemer mu je ocenjevalec pojasnil, da ta list ne zadošča za pristop k voznškemu izpitu, in od njega zahteval dokumentacijo, predpisano v 17. členu Pravilnika o voznškem izpitu, torej med drugim tudi veljavno tuje voznško dovoljenje. Ob tem mu je še pojasnil, da v vozilu nima možnosti računalniškega vpogleda v uradne evidence, zato mora vsak kandidat v skladu z določbami navedenega Pravilnika omenjene dokumente predložiti na vpogled. Predlagatelj mu je nato pokazal turško voznško dovoljenje. Ocenjevalec je še poudaril, da je bil predlagatelj že od vsega začetka nesramen do njega, spraševal ga je, kaj se gre, kaj se gredo vsi v Sloveniji, da avto vozi že 25 let, da ga v Sloveniji nihče ne mara, da ga nihče ne spoštuje, da ne spoštujemo njegovega statusa in da smo v Sloveniji vsi nacionalisti. Ocenjevalec je vse navedbe ignoriral in mu pojasnil, da je treba voznški izpit izpeljati v skladu s predpisi in če meni drugače, naj se obrne na pristojno ministrstvo.

Učiteljica vožnje je v bistvenem enako opisala vse dogodke kot javna agencija ter ocenjevalec, pri tem pa dodatno navedla še, da je ocenjevalec predlagatelja sprejel korektno in spoštljivo brez kakršnegakoli sovraštva do tujcev. Sprva je začel govoriti slovensko, ko je ugotovil, da predlagatelj ne razume, pa se je z njeno pomočjo s predlagateljem pogovarjal v angleščini. V zvezi z nastalo dilemo glede datuma veljavnosti turškega voznškega dovoljenja mu je predlagatelj pojasnil, da to voznško dovoljenje velja »forever« in ocenjevalec glede tega ni kompliciral, čeprav takega dovoljenja še ni videl, ampak je začel s praktičnim delom izpita, kot pri vseh ostalih kandidatih. Poudarila je, da ji ocenjevalec na noben način ni nakazal ali sugeriral, naj posreduje, zavira ali kaj podobnega, ampak je to storila sama za preprečitev prometne nesreče. Prav tako pa je ustavilo tudi vozilo, ki je prišlo z leve in ga je predlagatelj izsilil, da bi se izognilo trku. Ocenjevalec je tudi pri končni analizi vožnje, ko je skušal predlagatelju pojasniti, zakaj izpita ni opravil, ostal miren, predlagatelja, ki je bil zelo razburjen, nespoštljiv in agresiven ter je ocenjevalca označil za nacionalista, pa je poskušal pomiriti in je še naprej v mirnem tonu z njim govoril v angleškem jeziku.

Predlagateljev predvideni učitelj vožnje je opisal telefonski pogovor med njim in predlagateljem, kateremu je bil s strani vodstva Šole vožnje prvotno dodeljen za učitelja vožnje. Ko ga je predlagatelj poklical, da bi se dogovorila za vožnjo, ga je v telefonskem pogovoru vprašal (enako kot vpraša vse ostale kandidate), na katerem vozilu bi ga poučeval (z avtomatskim ali ročnim menjalnikom), katero voznško dovoljenje zamenjuje in iz katere države. Predlagatelj ga je napadel, zakaj ga zanima, iz katere države je njegovo voznško dovoljenje, in pojasnil mu je, da zaradi priprave na delo in organizacije poučevanja. Nato je predlagatelj zahteval drugega učitelja, ker naj bi ga ... s tem vprašanjem diskriminiral.

Zagovornik je tudi s temi navedbami seznanil predlagatelja, ki je dne 22. 12. 2023, 30. 12. 2023 ter 3. 1. 2024 posredoval svoja obsežna pojasnila. V izogib preobsežnemu navajanju Zagovornik povzema le njihovo bistvo.

Predlagatelj je v bistvenem izpostavil, da je ocenjevalec zavrnil njegovo izvirno veljavno dovoljenje in druge dokumente, ki jih je izdala slovenska vlada, po agresivnem in ponavljajočem se spraševanju o njegovi državi izvora. Predložil mu je papirnato različico z digitalno preverljivo črtno kodo, kar je nemogoče ponarediti, in slovenski prevod po sodnem tolmaču. Stara turška vozniška dovoljenja (Eski Ehliyet) nimajo datuma veljavnosti in so še vedno veljavna. Zato je njegovo vozniško dovoljenje "veljavno za nedoločen čas" in to ni balkanska ali islamska zarota. Odkar je prišel v Slovenijo, je doživel veliko rasizma. Paranoja in sovražnost določenih ljudi zaradi negativne politične klime v Sloveniji ali na Balkanu pa ni njegov problem. To je popolnoma politično, saj je očitno, da so ga pristransko obravnavali še preden je pristopil k izpitu. Predlagatelj meni, da učiteljica vožnje in ocenjevalec dajeta lažne izjave, ko ga obtožujeta, da se ni ustavil pri STOP znaku. Kako bi lahko vozil 25 let, ne da bi imel nesrečo, če se ne bi ustavil pri STOP znaku? Zanikal je tudi, da bi ocenjevalca imenoval nacionalist, ampak se je ustrašil za svoje zdravje in življenje in zapustil vozilo. Je namreč invalid in se ni počutil udobno ob stoječem vozilu na sredini prometne ceste, kjer bi se lahko zgodila resna nesreča.

Glede telefonskega pogovora s predvidenim učiteljem vožnje, s katerim je govoril po telefonu 12. 1. 2023, je povedal, da ga je ta vprašal o njegovi izbiri ročnega ali avtomatskega menjalnika, kar je bilo primerno, ni pa bilo primerno vprašanje, ki je sledilo, in sicer o njegovi državi izvora. Meni, da je jezen nanj, ker ga je zavrnil, in se poskuša maščevati, kar je zelo pogosto v Sloveniji. Poleg tega je iz spleta razvidno, da ne dela več za Šolo vožnje ..., kar kaže na skrito motivacijo za osebno maščevanje. Kot plačnik storitve ima pravico izbrati kogar koli, s komer se počuti udobno, in ker ni bil zadovoljen s tem, kako je predvideni učitelj vožnje govoril s predsodki po telefonu, se je odločil, da ga ne izbere.

Glede navedb učiteljice vožnje je navedel, da se mu zdi, da je pod pritiskom, da potrdi sporne izjave ocenjevalca in mu s tem naredi uslugo. Vztrajal je, da je bil diskriminiran glede na svoj izvor in invalidnost.

Predlagatelj je svoji izjasnitvi z dne 22. 12. 2023 priložil še zvočni posnetek pogovora, ki ga je imel v izpitnem centru, iz katerega naj bi izhajalo, da ga je ocenjevalec na izpitni vožnji diskriminiral na podlagi države njegovega izvora.

*

Zagovornik je bil o obstoju diskriminacije seznanjen na podlagi predlagateljevega predloga za obravnavo diskriminacije, zato je vodil postopek ugotavljanja diskriminacije na predlog diskriminirane osebe v skladu s 33. in 37. členom ZVarD. 33. člen ZVarD ureja postopek na predlog diskriminirane osebe, 37. člen pa določa, da Zagovornik po prejetju predloga preveri navedbe pri domnevnem kršitelju oziroma drugih subjektih, od katerih lahko zahteva posredovanje tistih podatkov in dokumentov, ki so v skladu z načelom sorazmernosti nujno potrebni za obravnavo posameznega primera za ugotovitev obstoja diskriminacije. Pri tem je upošteval tudi pravila obrnjenega dokaznega bremena, določenega v 40. členu ZVarD, ki določa, da mora v primeru, kadar diskriminirana oseba v postopku pri zagovorniku izkaže dejstva, ki upravičujejo domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije, kršitelj dokazati, da v obravnavanem primeru ni kršil te prepovedi, oziroma da je neenako obravnavanje dopustno v skladu s tem zakonom.

V 4. členu ZVarD je diskriminacija opredeljena kot vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti. Pri diskriminaciji mora biti specifična osebna okoliščina odločilen razlog za slabšo obravnavo. Skladno s 1. členom ZVarD mednje štejejo spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katerakoli druga osebna okoliščina. Gre za prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statuse, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka. Ravnanje, ki pomeni diskriminacijo zaradi katere koli osebne okoliščine, je izrecno prepovedano, razen v primerih izjem, določenih v 13. členu ZVarD.

ZVarD opredeljuje več oblik diskriminacije, od katerih sta osnovni neposredna in posredna (6. člen). Neposredna diskriminacija, ki jo je predlagatelj v tem primeru zatrjeval, obstaja, kadar je oseba ali skupina oseb zaradi določene osebne okoliščine bila, je ali bi lahko bila v enakih ali podobnih situacijah obravnavana manj ugodno, kot se obravnava, se je obravnavala ali bi se obravnavala druga oseba ali skupina oseb.

Diskriminacija oz. neenako obravnavanje sta prepovedana na vseh področjih družbenega življenja. Predlagatelj v obravnavanem primeru zatrjuje, da je bil diskriminiran na področju opravljanja voznških izpitov v Republiki Sloveniji. Zagovornik ugotavlja, da izvajanje javnega pooblastila pravne osebe javnega prava sodi v okvir varovanega področja dostopa do storitev, ki so na voljo javnosti (osma alineja prvega odstavka 2. člena ZVarD).

Pravilnik o voznškem izpitu (v nadaljevanju: Pravilnik) v III. poglavju, ki ureja posebne določbe o opravljanju praktičnega dela voznškega izpita za osebe, ki zahtevajo zamenjavo veljavnega voznškega dovoljenja, izdanega v tujini, za slovensko voznško dovoljenje, v 17. členu določa, da mora oseba, ki pristopi k opravljanju praktičnega dela voznškega izpita zaradi zamenjave voznškega dovoljenja, izdanega v tujini, za slovensko voznško dovoljenje, pred začetkom voznškega izpita izkazati ocenjevalcu na voznškem izpitu svojo istovetnost z veljavnim uradnim identifikacijskim dokumentom, opremljenim s fotografijo, oziroma z veljavno tujo potno listino ter predložiti na vpogled evidenčni karton vožnje in veljavno voznško dovoljenje, izdano v tujini.

Nadalje 11. člen navedenega Pravilnika določa, da mora učitelj vožnje, ki spremlja kandidata za voznika na praktičnem delu voznškega izpita, takoj, ko zazna nevarnost in lahko predvidi, da kandidat za voznika iz kakršnih koli razlogov ne bo pravočasno ali pravilno ukrepal, ukrepati in pravočasno preprečiti nevarno prometno situacijo

ZPrCP v prvem odstavku 27. člena določa, da se morajo udeleženci cestnega prometa ravnati po prometnih pravilih, v prvem odstavku 56. člena pa določa, da mora voznik pri vključevanju v cestni promet ali v promet na prednostno cesto pustiti mimo vsa vozila, ki vozijo po prometnem pasu, na katerega se vključuje, pri prečkanju prometnega pasu pa vozila, katerih smer vožnje seka, kadar se vključuje v promet na prednostni cesti s ceste, ki je s predpisano prometno signalizacijo označena kot neprednostna, kadar se vključuje z nekategorizirane ceste v promet na javni cesti, ter kadar se vključuje v promet na cesti s parkirnega prostora, s pločnika ali z druge površine, ki ni cesta.

Zagovornik je presojal okoliščine primera, kot jih je zatrjeval predlagatelj in so jih pojasnjevali javna agencija ter zgoraj navedeni posamezniki, z vidika prepovedi neposredne diskriminacije. Kot bo natančneje obrazloženo v nadaljevanju, je v obravnavanem primeru presodil, da ni prišlo do neposredne diskriminacije.

Kot pojasnjeno predhodno, ZVarD nekatere osebne okoliščine izrecno našteva, hkrati pa določa, da lahko do diskriminacije pride tudi zaradi katerekoli druge osebne okoliščine, za katero Zagovornik presodi, da jo je mogoče razumeti kot osebno okoliščino v smislu ZVarD. Nabor osebnih okoliščin, na podlagi katerih lahko pride do diskriminacije, tako ni zaprt.

Zagovornik je glede na navedbe predlagatelja prepoznal več osebnih okoliščin v smislu ZVarD, in sicer državljanstvo (državo izvora), invalidnost in družbeni položaj predlagatelja kot begunca, pri čemer je predlagatelj tekom svojih izjasnitev sicer mestoma zatrjeval vse tri navedene osebne okoliščine, konkretnije (v zadnji izjasnitvi z dne 3. 1. 2024) pa je vztrajal le pri prvih dveh. Invalidnost je v ZVarD izrecno navedena kot osebna okoliščina, ki v slovenski zakonodaji uživa pravno varstvo, državljanstvo oziroma država izvora pa po Zagovornikovi presoji spada med t.i. druge osebne okoliščine po ZVarD, ki so prav tako pravno varovane. Gre namreč za osebno stanje ali status, ki je praviloma nerazdružljivo povezan z določenim posameznikom ali pa ga posameznik ne spreminja zlahka.

Zato je Zagovornik ugotavljal, ali je bila katera od teh osebnih okoliščin predlagatelja razlog za slabšo obravnavo oziroma ali so v konkretnem primeru podani elementi diskriminacije, kot jih opredeljuje ZVarD. Da bi lahko govorili o diskriminaciji skladno z ZVarD, morajo biti namreč izpolnjeni naslednji elementi: podani morajo biti osebna okoliščina, poseg v človekovo pravico, svoboščino, drugo pravico, pravni interes ali ugodnost, prikrajšanje v primerjavi z drugimi posamezniki ali skupinami v primerljivem položaju, vzročna zveza med osebno okoliščino in obravnavo, ki je je predlagatelj deležen, ter odsotnost izjem od prepovedi diskriminacije. Le ravnanje, pri katerem so podani vsi omenjeni elementi, zakonsko gledano pomeni diskriminacijo.

V zvezi s predlagateljevimi navedbami, da je bil že ob pristopu k voznškemu izpitu zaradi navedenih osebnih okoliščin slabše obravnavan, ker je ocenjevalec zavrnil njegove dokumente, ki jih je izdala slovenska vlada, Zagovornik ugotavlja, da jih predlagatelj ni dokazal. Ocenjevalec je po Zagovornikovi presoji ravnal skladno s predpisi, ko je zahteval veljavno tuje voznško dovoljenje in ne le njegovega prevoda, kar jasno izhaja iz 17. člena Pravilnika. Ta izrecno določa, da mora oseba, ki pristopi k opravljanju praktičnega dela voznškega izpita zaradi zamenjave voznškega dovoljenja, izdanega v tujini, za slovensko voznško dovoljenje, pred začetkom voznškega izpita predložiti veljavno voznško dovoljenje, izdano v tujini, **na vpogled**. Ocenjevalec je v zvezi s tem tudi pojasnil, da v vozilu nima možnosti računalniškega dostopa do uradne evidence, zato mora vsak kandidat vse dokumente predložiti v fizični obliki, kar pa je tudi sicer skladno z določbami Pravilnika. Predlagatelj tudi ni pojasnil, zakaj je želel predložiti uradno overjen prevod veljavnega voznškega dovoljenja, če pa je imel na dan izpita originalno voznško dovoljenje pri sebi. Tudi iz prevoda je namreč jasno razvidno, da gre za turško voznško dovoljenje in se predlagatelj na ta način ne bi mogel izogniti domnevni diskriminaciji na podlagi države njegovega izvora, če bi je bil res deležen, kot zatrjuje.

Poleg tega pa je predlagatelj kljub preverjanju njegovega voznškega dovoljenja, ki so ga po presoji Zagovornika verodostojno ter skladno pojasnili javna agencija, ocenjevalec ter učiteljica vožnje, izkazan pa je tudi z vsebino predloženih listin, k opravljanju praktičnega dela voznškega izpita lahko pristopil. Zagovornik je tudi sam vpogledal navedeno dovoljenje, katerega kopijo je predložil predlagatelj, in ugotovil, da na njem res ni navedenega datuma veljavnosti. Zato se ne zdi nenavadno, da je ocenjevalec, ki s takim voznškim dovoljenjem pred tem še ni imel opravka, to tudi preverjal, s čimer pa ni bilo poseženo v nobeno predlagateljevo pravico, pravni interes ali ugodnost. Predlagatelj je kljub temu s testno vožnjo

lahko začel, kar izhaja tako iz njegovih navedb kot tudi iz navedb nasprotne strani, nenazadnje pa tudi iz predloženega obrazca za ocenjevanje vožnje (v nadaljevanju: ocenjevalni obrazec). Vse navedeno kaže, da je ocenjevalec njegovo turško vozniško dovoljenje sprejel kot veljavno, kar je potrdila tudi učiteljica vožnje. Predlagateljeva navedba, da je moral predložiti svoje veljavno ameriško vozniško dovoljenje, se po oceni Zagovornika ne ujema z zapisom v ocenjevalnem obrazcu, kjer je pod opombami navedeno: »Ima VD (Turčija)«, iz česar izhaja, da je ocenjevalec po dodatnem pojasnilu štel, da je predlagatelj zahtevo iz 17. člena Pravilnika izpolnil s predložitvijo turškega vozniškega dovoljenja. Nenazadnje to dokazuje tudi dejstvo, da je predlagatelju dovolil nadaljevanje opravljanja vozniškega izpita.

Zagovornik zato ugotavlja, da do posega v predlagateljevo človekovo pravico, svoboščino, drugo pravico, pravni interes ali ugodnost ni prišlo. Prav tako pa tudi ni prišlo do prikrajšanja predlagatelja v primerjavi z drugimi posamezniki ali skupinami v primerljivem položaju. Vsi kandidati, ki želijo tuje vozniško dovoljenje zamenjati za slovensko, morajo v skladu s 17. členom Pravilnika predložiti veljavno tuje vozniško dovoljenje na vpogled, ne glede na to, iz katere države prihajajo in v kateri državi jim je bilo izdano vozniško dovoljenje. Predlagatelj na več mestih izraža nezadovoljstvo, ker kot dolgoletni voznik in begunec z invalidnostjo ni obravnavan drugače kot ostali, kar pa ne drži, saj je bil obravnavan skladno s citiranimi pravili in povsem enako kot vsi ostali tujci, ki želijo zamenjati v tujini veljavno vozniško dovoljenje za dovoljenje, veljavno v Republiki Sloveniji. Da bi ga moral ocenjevalec pri opravljanju vozniškega izpita obravnavati ugodneje kot ostale zgolj zato, ker je begunec iz Turčije, bi pomenilo diskriminacijo ostalih kandidatov, bilo pa bi tudi v nasprotju s predpisi, ki urejajo vozniški izpit. Dejstvo, da predlagatelj že 24 let ni imel nobene prometne nesreče, pa ga tudi še ne odvezuje obveznosti, da za zamenjavo tujega vozniškega dovoljenja za slovensko predloži potrebno dokumentacijo in uspešno opravi praktični del vožnje v Sloveniji.

Poleg tega Zagovornik ocenjuje, da so predlagateljeve navedbe o invalidnosti pavšalne in jih ni z ničemer dokazal, pri tem pa pojasnjuje še, da predlagatelj očitno ne potrebuje primernih prilagoditev pri vožnji zaradi svoje invalidnosti, saj zatrjuje, da že 24 let vozi brez težav. Prav tako v obravnavnem postopku zamenjave vozniškega dovoljenja ni zatrjeval, da bi zaradi svoje invalidnosti potreboval kakšno dopustno prilagoditev oziroma da bi vsled navedenega bilo poseženo v kakšno njegovo pravico, korist ali ugodnost.

V zvezi s seznamom predpisov, ki naj bi bili kršeni in s tem tudi poseženo v predlagateljeve človekove pravice, svoboščine, druge pravice, pravni interes ali ugodnost, Zagovornik ugotavlja, da predlagatelj zgolj pavšalno in splošno navaja predpise, za katere meni, da so bili kršeni, vendar v ničemer ne pojasni, kako naj bi se ti predpisi konkretno in neposredno nanašali na katero od njegovih osebnih okoliščin in dejstvo, da ravno zaradi diskriminatorne obravnave na podlagi teh osebnih okoliščin ni opravil testne vožnje za pridobitev v Sloveniji veljavnega vozniškega izpita. Zgolj s citiranjem npr. 1. člena Listine EU o temeljnih pravicah, ki določa, da je človekovo dostojanstvo nedotakljivo, in z navajanjem, da so z njim ravnali brez dostojanstva in spoštovanja, ker ni opravil vozniškega izpita, predlagatelj po Zagovornikovi oceni ni izpolnil svojega trditveno dokaznega bremena. Enako velja npr. za citiranje 46. člena ZPrCP, ki določa najvišje dovoljene hitrosti, ter navajanje, da je črno vozilo, ki je pripeljalo v krožišče za njim, vozilo prehitro. Pri vseh teh navedbah in citiranju predpisov manjka bistvena okoliščina – t.j. vzročna zveza med predlagateljevimi osebnimi okoliščinami in obravnavo, ki je bil deležen na dan opravljanja testne vožnje za pridobitev v Sloveniji veljavnega vozniškega izpita. To pa je ključen element diskriminacije, kot je opredeljena v ZVarD.

Enako velja tudi glede predlagateljevih navedb, da je lokacija izpitnega centra nepregledna zaradi tabel in reklamnih panojev, nezakonita in nevarna, saj se nahaja zraven gasilskega doma, policijske postaje in bolnice. Tudi v zvezi s temi navedbami ni podane nikakršne vzročne zveze med osebnimi okoliščinami in obravnavo, ki je bil deležen. Zagovornik pa v zvezi s tem poudarja še, da so tudi vsi ostali kandidati, ki praktični del svojega vozniškega

izpita začnejo na istem parkirišču, v povsem enakem položaju, zato v zvezi s tem tudi ni podanega prikrajšanja v primerjavi z drugimi posamezniki ali skupinami v primerljivem položaju.

Glede zvočnega posnetka pogovora iz izpitnega centra, ki ga je priložil predlagatelj, pa Zagovornik ugotavlja, da iz njega izhaja predlagateljev enostranski opis dogodkov, kot jih zatrjuje tudi v podanem predlogu za obravnavo diskriminacije, ki pa, kot že navedeno, niso z ničemer podprti oziroma dokazani.

Zagovornik se ne more spuščati v ocenjevalčevo strokovno oceno, zakaj predlagatelj ni uspešno opravil vozniškega izpita, je pa pravilnost te ocene potrdila tudi predlagateljeva učiteljica vožnje, ki je bila tista, ki je zavirala, da bi preprečila prometno nesrečo. Zagovornik predlagateljevih navedb o tem, da je učiteljica vožnje to storila zanalašč in da ga je ocenjevalec negativno ocenil iz maščevanja, ne šteje za verodostojno izkazane. V skladu z 11. členom Pravilnika mora učitelj vožnje, ki spremlja kandidata za voznika na praktičnem delu vozniškega izpita, takoj, ko zazna nevarnost in lahko predvidi, da kandidat za voznika iz kakršnih koli razlogov ne bo pravočasno ali pravilno ukrepal, ukrepati in pravočasno preprečiti nevarno prometno situacijo. Zagovornik je ocenil, da so bile predlagateljeve navedbe o tem, zakaj po njegovem mnenju ni opravil testne vožnje, skladno zavrnjene s strani ocenjevalca vožnje ter učiteljice vožnje in izkazane z listinami. Predlagatelj s svojimi nadaljnjimi navedbami te ocene ni uspel spremeniti. Ali je bila konkretna situacija res taka, da je zahtevala tako ukrepanje ali ne, Zagovornik ne more presojati, saj za to ni pristojen, ni pa predlagatelj uspel z ničemer vzbuditi dvoma v to, da njegova obravnava ne bi bila enaka kot pri vseh ostalih kandidatih v primerljivih okoliščinah in da naj bi bila ta povezana prav z njegovimi zatrjevanimi osebnimi okoliščinami.

Po Zagovornikovi oceni sta javna agencija in ocenjevalec razumljivo in življenjsko logično pojasnila, učiteljica vožnje pa potrdila, kaj se je dogajalo na praktičnem delu vozniškega izpita in zakaj je bilo tako ukrepanje potrebno. Predlagatelj pa, kot že navedeno, po presoji Zagovornika tega ni uspel z ničemer izpodbiti oziroma vzbuditi dvoma v to. Zagovornik ugotavlja, da sta tako javna agencija kot tudi njen zaposleni ocenjevalec v skladu s svojim dokaznim bremenom uspela izkazati, da predlagatelja nista obravnavala diskriminatorno na podlagi njegovih osebnih okoliščin državljanstva (države izvora) in invalidnosti.

Glede na vse navedeno je Zagovornik odločil, kot izhaja iz 1. točke izreka te odločbe.

*

Skladno s prvim odstavkom 35. člena ZVarD je postopek pri Zagovorniku za stranke brezplačen. Zato je Zagovornik odločil, da posebni stroški v tem postopku niso nastali, kakor izhaja iz 2. točke izreka te odločbe.

*

Zagovornik je predlagatelja izrecno pozval, naj ga seznanijo s svojim naslovom stalnega ali začasnega prebivališča oziroma poštnega predala, na katerega mu bo lahko vročal dokumentacijo, če želi, da se mu dokumentacija vroča v fizični obliki, saj se je zadnja poštna pošiljka, ki mu jo je Zagovornik vročal na zadnji njemu znani predlagateljev naslov, ki ga je navedel na predlogu za obravnavo diskriminacije, vrnila s pripisom, da naslovnik nima hišnega predalčnika. Seznanil ga je tudi s tem, da se mu dokumente lahko vroča tudi po e-pošti, če to želi in to izrecno navede.

Predlagatelj je Zagovorniku v elektronskem sporočilu z dne 5. 1. 2024 sporočil, da želi, da mu dokumente vroča po elektronski pošti na njegov e-poštni naslov, zato mu Zagovornik to odločbo vroča na ta način.

Pouk o pravnem sredstvu:

Zoper to odločbo ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor. Upravni spor stranka lahko sproži s tožbo, ki jo v 30 dneh od vročitve odločbe vloži na Upravno sodišče Republike Slovenije, Fajfarjeva ulica 33, 1000 Ljubljana. Tožbo vloži neposredno pisno ali jo pošlje po pošti. Skupaj z morebitnimi prilogami jo vloži v najmanj treh izvodih. K njej mora priložiti tudi to odločbo v izvirniku ali prepisu.

Postopek vodila:

mag. Eva Cankar Farkaš
Samostojna svetovalka Zagovornika

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Vročiti:

- predlagatelj (vročanje po e-pošti),
- Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa, Kotnikova ulica 19A, 1000 Ljubljana
- osebno po ZUP,
- zbirka dok. gradiva.